

Nåde-gaver og pædagogik

Af Carsten Korsholm Poulsen, undervisningskonsulent i Indre Mission

Artiklen belyser forholdet mellem nådegaver og pædagogik. Først defineres de to begreber samt et tredje: naturgaver. Dernæst drejer det sig om, hvordan pædagogikken kan hjælpe nådegaverne og omvendt. Derefter om nådegaver og pædagogik kan anvendes både i mere ”åndelige” og i mere ”almenmenneskelige” funktionsområder. Til sidst er der nogle generelle betragtninger om forholdet mellem det, Ånden gør, og det, vi kan gøre. Undervejs er der to illustrationer med tilhørende forklaringer.

Naturgave, nådegave og pædagogik

Naturgaver er den udrustning (fysisk og psykisk), alle mennesker får gennem arv, miljø, opvækst og livserfaring. *Nåde-gaver* er den åndelige udrustning, alle kristne mennesker modtager fra Gud. For begge slags gaver gælder det, at det dybest set er Guds Ånd, der giver dem til os. Helligånden er nemlig livgiveren for både det fysiske, psykiske og åndelige liv. *Pædagogik* er det at hjælpe medmennesker til at udfolde og udvikle sine muligheder og tilegne sig viden og færdigheder.

Umiddelbart ser pædagogikkens udrustning - med dens viden og værktøjer - ud til at ligge i kassen med naturgaver. Men findes der også ting i kassen med nådegaver, der kan bruges til at løse de samme opgaver?

Ja, jeg ser pædagogiske aspekter i bl.a. de tjenester, som nådegaverne til at være underviser, diakon, hyrde, leder og sjælesørger udruster os til. Der er store pædagogiske udfordringer både i børneklubbens undervisning, i bibeltimholderens bestræbelser på at danne overblik i tilhørerne, i diakonens møde med den svage, i hyrdens omsorg for, at ”fårene” går i den rigtige retning, i lederes mentorarbejde og i sjælesørgerens støtte til livsvandringen. Flere andre tjenester med tilhørende nådegaver, som rummer pædagogiske aspekter, kan sikkert nævnes.

Pædagogikken hjælper nådegaven

Mennesker er ikke ens! De er forskellige i køn, alder, kultur, evner, læringsstil, kærlighedsprog og 119 andre ting. Megen kristen foretagsomhed inden for undervisning, forkyndelse og diakoni har behandlet mennesker som én stor masse. Eller mere præcist: Man har rettet sine aktiviteter ind efter én bestemt type, og de andre har så måttet indstille sig på det. Sagt i mavesprog: Man har regnet med, at alle skulle have samme slags næringsstoffer. Og man har regnet med, at alle skulle have maden tilberedt og serveret på samme måde.

I virkelighedens åndelige verden er der naturligvis nogle basale næringsstoffer, som alle kristne skal have. Men de har brug for forskellige mængder af det til forskellige tider. Og de har forskellig appetit og smag. Selv om de skulle have præcis det samme, skulle det under alle omstændigheder tilberedes og serveres på forskellige måder, for at de fik det indenbords. Her kan pædagogikkens viden og værktøjer støtte og supplere nådegaven på afgørende områder.

Tillad mig at bruge et eksempel fra min hverdag: Som taler står jeg ofte i den situation, at jeg gerne vil have tilhørerne til at blive medaktører, så de får arbejdet med det, jeg giver dem. ”Snak sammen i grupper om disse spørgsmål!” er bestemt ikke altid den bedste form. Både fordi den serveres så tit, og fordi den kun passer til nogle personer og til nogle typer opgaver. Jeg har nådegaven til at undervise, men savnede nogle redskaber. Jeg tog derfor et kursus i Cooperative Learning og har nu en hel masse dejlige redskaber, så jeg kan servere ”maden” langt mere varieret! Og fordi det tiltaler flere folks appetit, er jeg overbevist om, at der ryger mere indenbords. Det er dybest set Guds Ånd, der forvandler de ord, der kommer indenbords, til tro. Men det pædagogiske

redskab medvirker til, at der kommer mere indenbords. Og dermed har Guds Ånd mere at forvandle, end hvis han kun havde det, der kom ind ved almindelig ”snak-sammen-servering”.

Sagt helt generelt kan pædagogikken hjælpe i ethvert møde med et andet menneske. Den kan hjælpe os til bedre at forstå dette menneske, fx gennem lytte-teknik og adfærdsteorier. Den kan hjælpe os til bedre at formidle til dette menneske, fx gennem kommunikationsredskaber og indlæringsstrukturer.

Nåde-gaven hjælper pædagogikken

I NT findes det græsk ord *pædagog* i 1 Kor 4,15 og Gal 3,24f. Grundbetydningen er en betroet slave hos en rig herre. Denne slave skal være *pædagog* for herrens søn, så denne får en god og beskyttet opdragelse efter de idealer, herren fastsætter. Det kan vi ”oversætte” til den åndelige virkelighed:

Dybest set er pædagogik hjælp til selvhjælp – og i udvidet perspektiv: hjælp til den proces, hvor det enkelte menneske udvikler og udfolder sine muligheder. En proces, hvor de kræfter, Gud har lagt i mennesket, og den øvrige velsignelse fra Gud hen ad vejen, spiller en afgørende rolle. Vi skal forsøge at støtte denne proces og lede den hen imod de idealer, som vores herre – altså Gud – har fastsat.

Det er ikke en frivillig sag. Vi er slaver/tjenere, der skal gøre det, vi får besked på. Og det er afgørende, at vi hele tiden lever i bevidstheden om, at de, som vi ”pædagogiserer” på, ikke er vores ejendom eller noget ligegyldigt. De er Guds ejendom, som han elsker, og som han inderligt ønsker det allerbedste for! Dette syn på vores pædagogiske virksomhed kan nådegaven i høj grad hjælpe os til at have.

Nåde-gaven kan hjælpe os til at se vores ansvar – og til at se begrænsningerne i ansvaret. Ligesom herrens søn kunne finde på at gå veje, som pædagogen ikke ønskede, kan mennesker i dag finde på at vælge andre veje. Vi har ansvar for at gøre vores arbejde godt, men heller ikke mere. Pædagoger kan yde hjælp til selvhjælp, men kun til den, der selv kan og vil hjælpes og selv vil arbejde med.

Dette ligger i det kristne menneskesyn; men en del af nådegaveudrustningen til pædagogiske tjenester må være, at dette menneskesyn forstærkes hos den kristne pædagog. Både for at gøre vedkommende dygtigere og for at beskytte vedkommende mod at påtage sig et forkert ansvar – for lille eller for stort (det mest almindelige blandt os er nok et for *stort* ansvar). Også andre dele af det kristne menneskesyn må nådegaven forstærke, fx dets varme og glæde og syn for alle de ting, der sjældent ses med ”effektivitetens briller” på.

Tilbage til eksemplet med min brug af nådegaven til at undervise. Her kan min nådegave hjælpe min brug af det pædagogiske værktøj. Min nådegave kan via menneskesynet give mig en ansvarlig og ligeværdig relation til mine kursister. Min nådegaves skarpsyn mht. til, hvad folk har brug for, og hvordan overblik og detaljer skal formuleres, er med til at sige mig, hvilke typer af Cooperative Learnings strukturer, jeg kan bruge, og hvordan jeg skal tilpasse dem. Det samme er min nådegaves opmærksomhed på, hvilket åndeligt udbytte folk rent faktisk får. Denne ”evaluering” er også med til, at jeg kan udvælge og skærpe de rette værktøjer i min tjeneste.

Almindeligt arbejde, der dufter

At bruge mine åndelige gaver i mit menighedsarbejde er oplagt. Men kan jeg bruge dem i mit almindelige job også? Er det ikke at misbruge dem? Er det ikke at ”snyde” at prøve at bruge Guds særlige kraft til at hjælpe mig med min lønindtjening? – Den slags tanker har jeg fundet hos mig selv og hos andre. Lad os se på sagen!

Vores almindelige job er en del af Guds skabervilje med os. Vi må bruge naturgaverne, som han har givet os, til at udføre hans skabervilje. Nådegaverne er en udrustning, vi har fået for at kunne være Kristi legeme i vores eget lokalområde (1 Kor 12). De er så at sige de overnaturlige evner, Kristus har.

Kristus brugte også sine naturgaver i tjenesten. Han brugte sin krop til at gå fra sted til sted, sin hjerne og forstand til at tale et forståeligt sprog, sit kendskab til det lokale liv til at finde billeder til lignelserne osv. Derfor må vi som Kristi legeme også bruge vore naturgaver i den åndelige tjeneste som menighed.

Men hvad med det almenmenneskelige liv, vores job og vores almindelige gøren og laden? Vi kan spørge på en anden måde: Hvornår skal vi være Kristi legeme? Er det kun, når vi er i ”menigheds-tjeneste”? Hvornår er vi for resten det? Hvis jeg sidder som sjælesørger i et rum i kirken, er jeg naturligvis. Men hvis jeg møder et menneske i parken på min lørdag eftermiddags tur, og vi får en alvorlig snak på bænken, så er jeg da forhåbentlig også Kristi legeme? Eller hvis det sker i arbejdstiden?

Da jeg skal være Kristi legeme overalt, hvor jeg er, må jeg bruge min udrustning overalt. Altså må jeg bruge mine nådegaver overalt, også hvis jeg fx er ansat som pædagog. Dog skal vi huske Guds ord om, at ”I har fået det for intet, giv det for intet” (Matt 10,8). Så at bruge sin nådegave til at helbrede ved at åbne en privat praksis og helbrede folk mod betaling, må være misbrug. Men at bruge Guds gaver i det almenmenneskelige arbejde, han har betroet mig, må være helt efter Guds tanker. Og lad os bede Gud om, at vi altid kan udføre det, vi nu gør, bedst muligt.

Men også den anden vej rundt: De naturgaver, vi får og udvikler gennem vores arbejde (uddannelser, erfaring osv.), kommer os tit til gode i vores menighedsarbejde.

En anden afgørende del af udrustningen er Kristi kærlighed (1 Kor 13). Vi skal – som fællesskab og enkeltpersoner – være Kristus for andre. Midt i vores ufuldkommenhed kan mennesker – inden for eller uden for menigheden – møde Kristus gennem os. Denne velsignede virkning, denne ”duft af Kristus” (2 Kor 2,14-16), kan komme, når vi står i et direkte menighedsarbejde. Den kan også komme, når et barn oplever en ubetinget kærlighed hos sin lærer (der, muligvis uden at barnet ved det, lever sammen med Kristus). Den kan komme, når et menneske under genoptræning mødes af den forunderlige sammensmeltning af forståelse, indlevelse, tålmodighed, fasthed og udfordring, der er så kendetegnende for Kristi kærlighed, og som nu dufter videre i den discipel, der er ansat i den pågældende afdeling. Duften kan komme, når en underviser formår at fastholde sin tro på det værdifulde i alle sine elever, trods barske vilkår.

Denne duft, der får nogle til at opsøge mere af samme slags, er en afgørende del af det, at menigheden er Kristus på sit sted og i sin tid. Derfor er det ikke bare tilladt, men befalet at bruge nådegaveudrustningen også til at ”dufte” i sit almindelige arbejde.

Åndskraft og håndkraft

Kristi duft er en åndelig ting. Den kristnes tjeneste skal fremme Guds rige. Troen kommer i spil her. Så Helligånden skal med.

I den sammenhæng er det godt at genkalde sig de gamle munkes motto: *Bed og arbejd*. Husk begge dele! Bøn er en uundværlig del af enhver kristen aktivitet. Men bøn kan ikke *erstatte* aktiviteten. Der findes en ”from dovenskab”, hvor man siger: ”Det er ikke menneskers kraft, der udretter noget, men alene Gud. Så det bedste, vi kan gøre, er ikke at stå i vejen for Gud. Så vi bliver hjemme på sofaen!” Eller i en mere raffineret udgave: ”Det her må ikke virke ved menneskelig kraft, så vi bruger så lidt menneskelig kraft som mulig, så vi ved, at hvis der sker noget, er det Gud, der virker!” Imod denne fromme dovenskab kan der indvendes mange ting. I denne sammenhæng er de tre vigtigste nok:

1. Det bedste budskab fortjener også den bedste pædagogik! Ikke som en manipulation, der erstatter budskabet og dets overbevisende kraft, men som en støtte for budskabet.

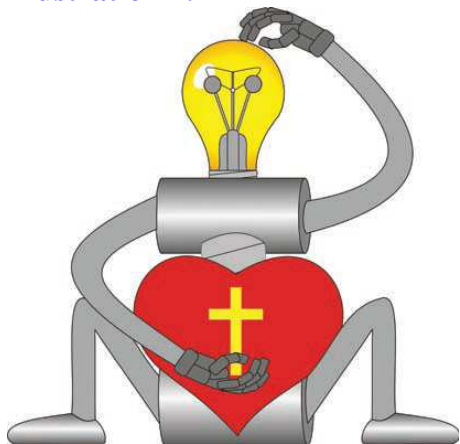
2. Det drejer sig om tro; ja, men troen bor i kroppen og sindet. Gud har skabt os således, at troen i langt de fleste tilfælde kommer ad den almindelige kommunikationsvej: gennem vores øjne og ører. Derfor gælder nogle af de vilkår, som pædagogikken arbejder med (læringsstile, formidlingsform osv.), også i forkyndelse og kristent fællesskab.

3. Nådegaver giver os en guddommelig kraft eller evne; men den gør os ikke guddommeligt gode eller ufejlbarlige. Vi er stadig begrænsede mennesker og knap så begrænsede syndere. Alt dette gør, at nådegaver er noget, der skal arbejdes med. De skal ”opflammes” (2 Tim 1,6). Der skal arbejdes med dem. Mange ydremissionærer har vist forhandlet med Gud, om ikke det var langt bedre for hans riges arbejde, hvis de lærte fremmedsprog på én nat i stedet for at skulle bruge et helt år på sprogskole. Men i næsten alle tilfælde gik Guds vej med dem om ad sprogskolen!

Kort sagt

Pædagogik og nådegaver er begge Guds gode gaver til at tjene ham i denne verden. I deres indbyrdes samspil kan de berige og udfordre hinanden til gavn for os og for alle dem, der skal have glæde af vores virke.

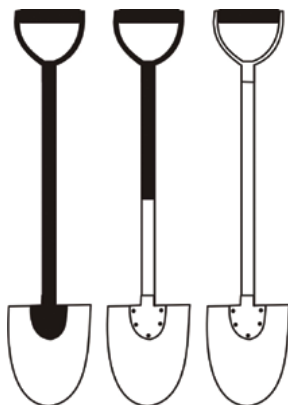
Illustration 1:



Lille Hjælper

Jeg har taget ideen fra Anders And: Georg Gearløs' *Lille Hjælper*. Vi kristne er Guds *Lille Hjælper*: skabt af ham og sat til at arbejde med på hans store plan. I tegneserien har Lille Hjælper kun et hoved: en stor pære. I min udgave har han også et hjerte. Vi skal ikke kun hjælpe med ”mekanikken”, men også med følelser og åndelige værdier.

Illustration 2:



Den samlede udrustning

Her bruges billedet af en spade til at illustrere den samlede udrustning, Gud giver os til en bestemt tjeneste. Meget af spaden kan være naturgave; men i hvert fald håndtaget er nådegave, for spaden skal styres af Helligånden. I praksis kan størrelsesforholdet mellem hvor meget af ens udrustning, der er naturgave og hvor meget, der er nådegave, variere fra tjeneste til tjeneste – det er forsøgt illustreret ved, at det hvide er naturgave og det sorte er nådegave.

En del af enhver nådegave er, at Gud giver os en særlig velsignet måde at bruge de almindelige redskaber på.

- En forbeder bruger sin hjerne og mund, sin indlevelsessevne og forståelse (naturgave) på en særlig måde og med en særlig tro (nådegave).
- En musiker bruger sit gehør og sin tekniske kunnen (naturgave) i tjeneste for menigheden og har forståelse for, hvordan musikken bedst bruges i fx gudstjenester og møder (nådegave).
- En underviser bruger sit overblik, sin stemme og sine pædagogiske færdigheder (naturgave) til at formidle det rigtige åndelige indhold på en måde, der er i tråd med det kristne menneskesyn (nådegave).

Denne artikel blev bragt på KPIs hjemmeside: www.kpi.dk